

MILLIY QADRIYATLARNING YOSHLAR MA’NAVIYATINI SHAKLLANTIRISHDAGI O‘RNI

Mirzaxmetova Xurshida Jo`raqulovna

Annotatsiya: *Ushbu maqolada milliy qadriyatlarning yoshlar ma’naviyatini shakllantirishdagi o‘rni, ta’lim jarayonida qadriyatlar asosida tarbiya berishning ahamiyati hamda pedagogik yondashuvlar tahlil qilingan. Maqolada shuningdek, o‘qituvchi va tarbiyachilarning milliy ruhda yoshlarni tarbiyalashdagi mas’uliyati va metodik faoliyati yoritilgan.*

Kalit so‘zi: *qadriyatlar, ma’naviyat, tarbiya, yoshlar, pedagogika, vatanparvarlik, ta’lim tizimi, milliy o‘zlik.*

Kirish

Globalashuv jarayoni kuchayib borayotgan hozirgi davrda milliy qadriyatlarni asrab-avaylash, yosh avlod ongiga singdirish va ularni zamonaviy taraqqiyot bilan uyg‘unlashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Milliy qadriyat — bu xalqning asrlar davomida shakllangan urf-odatlar, e’tiqodlari, til, madaniyat, odob, mardlik, mehmondo‘stlik kabi ma’naviy boyliklaridir.

Yoshlar ma’naviyatining mustahkam bo‘lishi, jamiyatda faol o‘rnini topishi, o‘z millatiga hurmat bilan qarashi aynan shu qadriyatlarga tayangan holda shakllanadi.

---

1. Milliy qadriyatlarning mazmun-mohiyati

Milliy qadriyatlar — bu:

- xalqning tarixiy xotirasi,
- madaniy merosi,
- urf-odatlar,
- axloqiy talablari,
- milliy o‘ziga xosligi,
- ma’naviy e’tiqodlari va dunyoqarashi.

Ular avloddan avlodga o‘tib, xalqning birligini, g‘ururini va ma’naviy mustahkamligini ta’minlaydi.

1.2. Milliy qadriyatlarning asosiy turlari

- Oilaviy qadriyatlar — hurmat, mehr, kattaga izzat.
- Axloqiy qadriyatlar — halollik, to‘g‘rilik, adolat.
- Ma’naviy qadriyatlar — ilmga hurmat, o‘zlikni anglash.
- Madaniy qadriyatlar — til, adabiyot, san’at, marosimlar.
-

Har bir xalqning taraqqiyoti, avvalo, uning ma’naviy dunyosiga, milliy qadriyatlarini nechog‘li qadrlashi va yosh avlod ongiga singdirishiga bog‘liqdir. Mustaqillik yillarida

O‘zbekiston jamiyatida milliy o‘zlikni anglash, ajdodlar merosiga hurmat, tarixiy qadriyatlarni asrab-avaylash masalalari davlat siyosati darajasiga ko‘tarildi. Yoshlar ongiga milliy g‘urur va vatanparvarlik tuyg‘ularini singdirish bugungi kunda har bir ta‘lim muassasasining ustuvor vazifasiga aylangan. Shu boisdan ham ta‘lim jarayonida milliy qadriyatlar asosida ma‘naviy tarbiyani yo‘lga qo‘yish zamon talabi hisoblanadi.

Milliy qadriyatlar deganda xalqning asrlar davomida shakllangan urf-odatlar, an‘analari, tili, dini, madaniy merosi, san‘ati va axloqiy qarashlari tushuniladi. Bu qadriyatlar nafaqat millatning o‘ziga xosligini ifodalaydi, balki yosh avlod uchun ma‘naviy tayanch vazifasini ham bajaradi.

Bugungi globallashuv sharoitida milliy qadriyatlarga e‘tibor susaysa, yoshlar orasida begonalashuv, madaniyatsizlik va befarqlik kuchayishi mumkin. Shu sababli ta‘lim jarayonida o‘quvchilarga milliy qadriyatlarni nafaqat nazariy, balki amaliy tarzda singdirish zarur. Masalan, sinf soatlari, tarix va adabiyot darslari, milliy bayramlar, teatr va muzeylarga tashriflar orqali yoshlar o‘z ildizlarini his etadi.

Pedagogik jarayonda milliy qadriyatlarni singdirishning bir necha muhim omillari mavjud. Birinchidan, o‘qituvchi shaxsining o‘zi milliy qadriyatlarga sodiq bo‘lishi lozim, chunki tarbiyachi o‘zida yo‘q fazilatni o‘quvchiga bera olmaydi. Ikkinchidan, ta‘lim jarayonida o‘quv dasturlariga milliy motivlar kiritilishi zarur. Uchinchidan, ota-onalar bilan hamkorlikda milliy qadriyatlarga asoslangan oilaviy tarbiya mustahkamlanmog‘i kerak.

Bugungi yoshlar zamonaviy texnologiyalar bilan bir qatorda, o‘z xalqining tarixiy ildizlarini, buyuk ajdodlar merosini ham chuqur anglab yetishlari zarur. Shu yo‘l bilangina ular o‘z millatining haqiqiy vakillari sifatida shakllanadi. Ma‘naviy yuksalish — bu faqat tashqi o‘zgarish emas, balki insonning ichki dunyosida, fikrida, e‘tiqodida, axloqida bo‘ladigan o‘zgarishdir. Milliy qadriyatlar esa bu jarayonning eng muhim tayanchidir.

Shuningdek, pedagogik yondashuvlar ham o‘zgarib bormoqda. Bugungi kunda interfaol metodlar, loyihaviy ishlar, muammoli ta‘lim, milliy qadriyatlar asosidagi tarbiyaviy mashg‘ulotlar samarali natija bermoqda. O‘quvchilarda o‘z millatiga nisbatan faxr va mas‘uliyat tuyg‘usini shakllantirish o‘qituvchidan yuksak pedagogik mahoratni talab qiladi.

Mamlakatimizda “Yoshlar daftari”, “Ma‘naviyat va ma‘rifat markazlari”, “Milliy g‘oya va mafkura darslari” kabi tashabbuslar aynan yoshlar ma‘naviyatini mustahkamlashga qaratilgan. Bunday ishlarda o‘qituvchilar, psixologlar, jamoatchilik vakillari hamkorlikda harakat qilmoqda.

Yoshlar milliy qadriyatlarga asoslangan ta‘lim olganda, ular nafaqat bilimli, balki iymon-e‘tiqodli, vatanparvar, mas‘uliyatli insonlar bo‘lib yetishadi. Shu sababli har bir pedagog, har bir ota-ona bu masalaga yuksak e‘tibor bilan yondashishi lozim.

Xulosa

Milliy qadriyatlar har qanday jamiyatning ma‘naviy tayanchi, yosh avlodni barkamol etib tarbiyalashning muhim manbaidir. Ular xalqning o‘ziga xosligi, tarixi va madaniyatini aks ettiradi. Shu bois, ta‘lim tizimida milliy qadriyatlarga asoslangan pedagogik yondashuvlarni kuchaytirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. O‘qituvchi

nafaqat bilim beruvchi, balki ma’naviyat targ‘ibotchisi sifatida yoshlar qalbiga vatanparvarlik, mehr-oqibat, insonparvarlik kabi tuyg‘ularni singdirishi zarur.

Milliy qadriyatlar asosida shakllangan ta’lim muhitida o‘quvchi o‘z millatining tarixiga, madaniyatiga, urf-odatlariga hurmat bilan qaraydi. Natijada, u o‘zligini anglaydi, milliy g‘urur hissi shakllanadi va jamiyatda faol, iymonli, vatanparvar shaxs sifatida kamol topadi.

Pedagogik jarayonda zamonaviy metodlar bilan bir qatorda, milliy qadriyatlarga asoslangan darslar, tarbiyaviy soatlar va madaniy tadbirlarni samarali tashkil etish — yoshlar ma’naviy yuksalishining kafolatidir. Shu bois, har bir ta’lim muassasasi milliy qadriyatlarga tayanib, yoshlarni barkamol insonlar qilib tarbiyalashni o‘zining asosiy maqsadi sifatida belgilashi lozim.

Adabiyotlar:

1. Karimov, I. A. (1998). Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: O‘zbekiston.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ–3775-son qarori. (2018). Ma’naviy-ma’rifiy ishlar tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida. Toshkent.
3. Jo‘rayev, N. (2020). Milliy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
4. Tursunov, M. (2022). Pedagogik mahorat va ma’naviy tarbiya asoslari. Toshkent: TDPU nashriyoti.